

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-1-33 (Özelleştirme)
Karar Sayısı : 13-21/285-136
Karar Tarihi : 11.04.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Kenan TÜRK, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: İsmail Yücel ARDIÇ, Cemal Ökmen YÜCEL, Tuğçe KOYUNCU,
Emine TOKGÖZ, Başak ARSLAN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Ziya Gökalp Cad. No:80 06600 Kurtuluş/Ankara

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin %100 oranında hissesinin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi kapsamında hisse devir işlemine izin verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 19.03.2013 tarih ve 1682 sayı ile giren ve eksiklikleri en son 02.04.2013 tarihi itibarıyla tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 04.04.2013 tarih ve 2013-1-33/ÖN sayılı Özelleştirme Nihai İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; dosya konusu işlemin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 1998/4 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (1998/4 sayılı Tebliğ)" kapsamında izne tabi olduğu; teklif sahiplerinden herhangi biri tarafından gerçekleştirilecek muhtemel devralma işlemi sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılmasının veya mevcut bir hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Bildirim Konusu İşlem

- (4) Elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi süreci, Yüksek Planlama Kurulunun 17.03.2004 tarih ve 2004/3 sayılı Kararı ile kabul edilen ve Türkiye dağıtım şebekesini "Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi" (Strateji Belgesi) çerçevesinde devam etmektedir. Strateji Belgesi ile Türkiye dağıtım şebekesi; coğrafi yakınlık, yönetsel yapı, enerji talebi ve diğer teknik/mali etkenler dikkate alınarak 21 dağıtım bölgesine bölünmüştür.
- (5) Bu çerçevede, devre konu Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş. (Dicle)'nin özelleştirilmesi için Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) tarafından ihaleye çıkılmış ve anılan işleme Rekabet Kurulunun 16.12.2010 tarih ve 10-78/1645-609 sayılı kararı ile izin verilmiş, ancak söz konusu ihale daha sonra iptal edilmiş ve bu dosya konusu işlem için ÖİB tarafından yeniden ihaleye çıkılmıştır.

13-21/285-136

- (6) Bu defa ÖİB'in, Dicle'deki %100 oranındaki hissesinin blok olarak satış yöntemi ile özelleştirilmesi amacıyla açılan ihaledeki teklif sahiplerine ilişkin yazısında, Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK)'na sunulmasına karar verilen teklif sahiplerinin;
- İş-kaya İnş. San. ve Tic. A.Ş.- Doğu Hattı Enerji Yatırım San. ve Tic. A.Ş. Ortak Girişim Grubu
 - Çalık Enerji San. ve Tic. A.Ş
 - Mes Yağ ve Gıda San. ve Tic. A.Ş. – İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş. Ortak Girişim Grubu

olduğu belirtilerek konuya ilişkin değerlendirmelerin yapılması talep edilmiştir.

G.2. Devredilen: Dicle

- (7) Dicle Bölgesi dağıtım alanı, Türkiye'nin güneydoğu kısmında bulunan Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak illerini kapsamaktadır. 2011 yılı itibarıyla, 1,219 milyon müşteriye hizmet vermiş olan Dicle'nin cirosu ise (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.
- (8) Elektrik dağıtım özelleştirmelerine ilişkin olarak daha önceki Kurul kararlarında hakim durum değerlendirmelerinde gösterge olarak ele alınan "dağıtım şirketleri tarafından yapılan satışlara" ve dağıtım şirketlerinin bu tanım kapsamındaki paylarına ilişkin tabloya aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 1: Elektrik dağıtım şirketlerinin sattıkları enerji ve payları (2012)

Şirket Adı	Satılan Enerji (MWh)	Pay (%)
AKDENİZ	(.....)	(.....)
AKEDAŞ	(.....)	(.....)
ARAS	(.....)	(.....)
AYDEM	(.....)	(.....)
AYEDAŞ	(.....)	(.....)
BOĞAZIÇI	(.....)	(.....)
ÇALIK YEŞİLIRMAK	(.....)	(.....)
ÇAMLİBEL	(.....)	(.....)
ÇORUH	(.....)	(.....)
DİCLE	6.505.182	4,74
ENERJİSA BAŞKENT	(.....)	(.....)
FIRAT	(.....)	(.....)
GEDİZ	(.....)	(.....)
KCETAŞ	(.....)	(.....)
MERAM	(.....)	(.....)
OSMANGAZI	(.....)	(.....)
SEDAŞ	(.....)	(.....)
TOROSLAR	(.....)	(.....)
TREDAŞ	(.....)	(.....)
ULUDAĞ	(.....)	(.....)
VANGÖLÜ	(.....)	(.....)
TOPLAM	137.234.540	100,00

- (9) Dicle'nin özelleştirilmesi bildirim konusu işlemi oluşturmaktadır. Dicle'nin özelleştirilmesinde İşletme Hakkı Devri'ne Dayalı Hisse Satışı (İHDS) Modeli uygulanacaktır. Bu modele göre yatırımcı, özelleştirilen dağıtım şirketinin bulunduğu bölgedeki elektrik dağıtım lisansına ve dağıtım varlıklarının işletme hakkına sahip tek şirket olacaktır. Fakat yatırımcının işletme hakkını devraldığı dağıtım tesisleri ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu unsurların mülkiyeti TEDAŞ uhdesinde kalmaya devam edecektir.

13-21/285-136

- (10) Dicle'nin faaliyetlerini gerçekleştirmesinde başlıca önemli unsurlar aşağıda belirtilmiştir:
- 30 yıl süreli (2006-2036 yılları arası) olarak EPDK tarafından verilen, Dicle Bölgesi'nde elektrik dağıtım ve perakende satış faaliyeti gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan lisanslar (Dicle'nin İşletme Hakkı Devri (İHD) Sözleşmesi, taraflarca imzalanan 31.10.2012 tarihli Ek Protokol ile 31.12.2042 tarihine kadar uzatılmış olup lisansların da 31.12.2042 tarihine kadar uzatılması için Dicle tarafından EPDK'ya başvuruda bulunulmuştur.),
 - Dicle ile kamuya ait toptan satış ve üretim şirketleri arasında 2012 yılsonunu kapsayan Elektrik Enerjisi Satış Anlaşmaları (ESA) ve bu anlaşmalardan doğan hak ve yükümlülükler,
 - TEDAŞ ile Dicle arasında imzalanan ve TEDAŞ uhdesinde bulunan dağıtım tesislerinin ve dağıtım tesislerinin işletilebilmesi için varlığı zorunlu diğer taşınır ve taşınmazların, mülkiyet hakkı saklı kalmak koşulu ile 2006–2036 yılları arasında Dicle'ye işletme hakkının devredilmesi hususundaki hükümleri ve diğer esasları içeren İşletme Hakkı Devri Sözleşmesi (İHD Sözleşmesi) ve bu sözleşmeden doğan hak ve yükümlülükler (Dicle'nin İHD Sözleşmesi taraflarca imzalanan 31.10.2012 tarihli Ek Protokol ile 31.12.2042 tarihine kadar uzatılmıştır.).

G.3. Teklif Sahipleri

G.3.1. İşkaya – Doğu Ortak Girişim Grubu (İŞKAYA-DOĞU)

- (11) Bildirim Formu'nda yer verilen bilgilere göre İŞKAYA-DOĞU, "Ortak Girişim Grubu Beyannamesi" uyarınca %80 oranında Doğu Hattı Enerji Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş. (DOĞU) ve %20 oranında İş-Kaya İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin (İŞKAYA) pay sahibi olduğu bir Ortak Girişim olarak Dicle'nin ihalesi için müşterek teklif vermek üzere kurulmuştur. Bu çerçevede ortak girişimin tarafları konumundaki teşebbüslere ilişkin bilgiye aşağıda yer verilmiştir.

G.3.1.1. İş-Kaya İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. (İŞKAYA)

- (12) İŞKAYA, enerji, telekomünikasyon, yol, içme suyu ve sulama gibi sektörlerde altyapı işlerini yapmakta olan bir firmadır. Ayrıca telekomünikasyon abonelerinin arıza, onarım, bakım ve işletme işlerini de yapmaktadır. Şirketin 2011 yılı cirosu (.....) TL olarak gerçekleşmiştir. İŞKAYA'nın hissedarlık yapısı şu şekildedir:

Tablo 2: İŞKAYA'nın Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Yusuf KAYA	(.....)
Salih KAYA	(.....)
TOPLAM	100,00

- (13) İŞKAYA'nın elektrik ve doğalgazda herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Bununla birlikte şirket ortaklarından Yusuf KAYA'nın hissedarı olduğu Kayasu Elektrik Üretimi Enerji İnşaat A.Ş. ve Rosse Enerji A.Ş.'nin de mevcut durumda faaliyette taraflarca ifade edilmiştir.

G.3.1.2. Doğu Hattı Enerji Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş. (DOĞU)

- (14) Elektrik enerjisi üretimine yönelik yatırımlar yapmayı planlamakta olan DOĞU'nun hisselerinin tamamı İltek Enerji Yatırım San. ve Tic. A.Ş.'ye (İLTEK ENERJİ) aittir. İLTEK ENERJİ ve bağlı bulunduğu grup olan Eksim Yatırım Holding A.Ş.'nin (EKİM) hissedarlık yapılarına aşağıda yer verilmektedir:

13-21/285-136**Tablo 3: İLTEK ENERJİ'nin Hissedarlık Yapısı**

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Abdullah TİVNIKLİ	(.....)
İsmail Fahreddin TİVNIKLİ	(.....)
Eksim Yatırım Holding A.Ş.	(.....)
Ramazan EVREN	(.....)
Age Investment Holding B.V.	(.....)
TOPLAM	100,00

Tablo 4: EKSİM'in Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Abdullah TİVNIKLİ	(.....)
İsmail Fahreddin TİVNIKLİ	(.....)
Tam Enerji Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	(.....)
TOPLAM	100,00

- (15) EKSİM'in 2011 yılı konsolide cirosu (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.
- (16) DOĞU'nun bağlı bulunduğu EKSİM Grubunun aktif (.....) MW ve yatırım aşamasında (.....) MW olmak üzere sahip olduğu toplam kurulu güç miktarı (.....) MW'dir. Aktif santrallerin Türkiye kurulu gücü içerisindeki payı yaklaşık %(.....)'tir. 2011 yılında (.....) MWh elektrik üretimi gerçekleştirilerek Türkiye tüketiminin yaklaşık %(.....)'i karşılanmıştır¹. Santrallere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Tablo 5: EKSİM Grubu Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Bilgiler (2011)

Santral	Tip	Aktif Kurulu Güç (MW)	Yatırım Aşamasında Kurulu Güç (MW)	Devreye Alınma Tarihi/Hedeflenen Tarih	2011 yılı Üretim (MWh)
Rize	HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Susurluk	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tokat	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Amasya	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Osmaniye	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Silivri	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Seferihisar	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Çeşme	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Çorum	RES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Gürcistan	HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Şahaban (Diyarbakır)	HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (17) Ayrıca EKSİM Grubunda yer alan Eksim Elektrik Enerjisi İthalat İhracat Toptan Satış A.Ş.'nin 2011 yılında Grup dışı üretim şirketlerinden temin ettiği (.....) MWh elektrik satışı bulunmaktadır. Bu satış ile Türkiye tüketiminin %(.....)'sını karşılayan Grubun toplam pazar payı üretim santralleriyle birlikte %(.....)'ya ulaşmıştır. EKSİM'in ortağı olduğu Batı Hattı Doğalgaz Ticaret A.Ş. ise aldığı doğalgaz ithalat lisansı ile 2013 yılında Rusya'dan yıllık (.....) Sm³ doğalgaz ithalatı yapmaya başlamıştır.

¹ 2011 yılında Türkiye toplam kurulu gücü 52.911 MW, toplam tüketim miktarı 230.306.312 MWh olarak gerçekleşmiştir.

G.3.2. Çalık Enerji San. ve Tic. A.Ş. (ÇALIK)

- (18) ÇALIK 1998 yılında kurulmuş olup, faaliyet alanını farklı coğrafyalarda doğalgaz ve petrol kaynaklarının işletilmesi, arama-üretim safhalarında ve uluslararası piyasalara sevki ile satışı oluşturmaktadır. ÇALIK'ın hissedarlık yapısı şu şekildedir:

Tablo 6: ÇALIK'ın Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Çalık Holding A.Ş.	(.....)
Gap G.Doğu Teks. San. ve Tic. A.Ş.	(.....)
Ahmet ÇALIK	(.....)
Gap Pazarlama A.Ş.	(.....)
Gap İnş. Yatırım ve Dış Tic. A.Ş.	(.....)
Çiğdem ÇALIK	(.....)
TOPLAM	100,00

- (19) ÇALIK'ın 2011 yılı (.....) TL; Çalık Holding A.Ş.'nin 2011 yılı konsolide cirosu ise (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.
- (20) ÇALIK'ın Çalık Yeşilirmak Elektrik Dağıtım A.Ş. (ÇALIK YEŞİLIRMAK) ile Türkmen'in Altın Asrı Elektrik Enerjisi Toptan Satış A.Ş. (TÜRKMEN'İN ALTIN ASRI) firmaları aracılığıyla elektrik sektöründe faaliyetleri ve elektrik üretim alanında yatırımları bulunmaktadır. ÇALIK YEŞİLIRMAK 2011 yılında (.....) MWh, 2012 yılında ise (.....) MWh elektrik satışı gerçekleştirmiş ve elektrik dağıtım şirketlerinin sattıkları enerji içerisinde sırasıyla %(.....) ve %(.....) pay elde etmiştir. TÜRKMEN'İN ALTIN ASRI ise 2011 yılında (.....) kWh elektrik satışı gerçekleştirerek Türkiye tüketiminin (.....)'sini karşılamıştır.

Tablo 7: ÇALIK'ın Elektrik Üretim Yatırımlarına İlişkin Bilgiler

Şirket adı	Proje adı	Planlanan Kurulu Güç (MW)	Faaliyete Geçiş Zamanı
Adacami Enerji Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)
Ortur Elektrik Üretim San. ve Tic. Ltd. Şti.	(.....)	(.....)	(.....)
Çalık Enerji Elektrik Üretim Ve Madencilik A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)
	(.....)	(.....)	(.....)
Çalık Rüzgar Enerjisi Elektrik Üretim Ltd. Şti.	(.....)	(.....)	(.....)
	(.....)	(.....)	(.....)
Çalık NTF Elektrik Üretim ve Madencilik A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)
Kızılırmak Elektrik Üretim A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam Kurulu Güç			(.....)

- (21) Ayrıca şirket bünyesinde 19.08.2010 tarihinden itibaren 10 yıl süreli doğal gaz (Spot LNG) lisansına sahip Aktif Doğal Gaz Ticaret A.Ş. bulunmaktadır.

G.3.3. Mes A.Ş. – İskur A.Ş. Ortak Girişim Grubu (MES-İSKUR)

- (22) MES-İSKUR, "Ortak Girişim Grubu Beyannamesi" uyarınca %50 oranında Mes Yağ ve Gıda San. ve Tic. A.Ş. (MES) ve %50 oranında İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş. (İSKUR) pay sahibi olduğu bir Ortak Girişim olarak Dicle'nin ihalesi için müşterek teklif vermek üzere kurulmuştur. Bu çerçevede ortak kontrolün tarafları konumundaki teşebbüslere ilişkin bilgiye aşağıda yer verilmiştir.

G.3.3.1. Mes Yağ ve Gıda San. ve Tic. A.Ş. (MES)

- (23) Faaliyet alanı içerisinde iplik üretimi, dokuma, tekstil, ham ve rafine yağ üretimi olan MES'in 2011 yılı cirosu (.....) TL olmuştur. Şirketin hissedarlık yapısına aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 8: MES'in Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Mahmut ODABAŞI	(.....)
Ebubekir BAL	(.....)
Abdulselam ODABAŞI	(.....)
Zülfükar ODABAŞI	(.....)
Hikmet ODABAŞI	(.....)
TOPLAM	100,00

- (24) MES'in, hissedarlarının ve aynı kontrol yapısı içinde bulunduğu şirketler grubunun faaliyette bulunan elektrik üretim ve dağıtım firması bulunmamaktadır. Ancak toplam (.....) MW kurulu güce sahip olması planlanan yatırımları bulunmaktadır.

G.3.3.2. İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş. (İSKUR)

- (25) İSKUR'un faaliyet konuları içerisinde iplik ve bez üretimi, dokuma, tekstil, ambalaj ve baskı işleri, plastik ve kimyasal madde imalatı ve ticareti yer almaktadır. 2011 yılı cirosu (.....) TL olarak gerçekleşen İSKUR'un hissedarlık yapısı şu şekildedir:

Tablo 9: İSKUR'un Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Abdulkadir KURTUL	(.....)
Ayşe EVLİYA	(.....)
Emine GÜRPINAR	(.....)
Ş.Şule KURTUL	(.....)
İsmail KURTUL	(.....)
Makbule KURTUL	(.....)
TOPLAM	100,00

- (26) İSKUR'un ortaklığının bulunduğu Kale Enerji Üretim Tic. ve San. A.Ş. (KALE ENERJİ), Uhud Enerji Üretim Tic. ve San. A.Ş. (UHUD ENERJİ), İskur Tekstil Enerji Tic.ve San. A.Ş. (İSKUR TEKSTİL) ve Kam Enerji Üretim Tic. ve San. A.Ş. (KAM ENERJİ) aracılığıyla elektrik üretimi alanında, Akedaş Elektrik Dağıtım A.Ş. (AKEDAŞ) aracılığıyla elektrik dağıtımında faaliyet göstermektedir. Üretim şirketleri aracılığıyla 2011 yılında toplam (.....) MWh elektrik üretimi gerçekleştiren İSKUR, Türkiye tüketiminin %(.....)'ünü karşılamıştır. AKEDAŞ ise 2011 yılında (.....) MWh ve 2012 yılında (.....) MWh elektrik satışı gerçekleştirmiş ve elektrik dağıtım şirketlerinin sattıkları enerji içerisinde sırasıyla %(.....) ve %(.....) oranında pay elde etmiştir.

Tablo 10: İSKUR'un Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Bilgiler (2011)

Santral	Tip	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Miktarı (MWh)	Türkiye Elektrik Tüketimi İçindeki Pay (%)	Ciro (TL)
Kale Enerji	HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Uhud Enerji ²	HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
İskur Tekstil	HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kam Enerji ³	HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (27) Ayrıca İSKUR'un yaklaşık (.....) MW kurulu güce sahip olması planlanan yatırım aşamasında elektrik santralleri de bulunmaktadır.

² UHUD ENERJİ 2012 yılında üretim faaliyetine başlamıştır.

³ KAMM ENERJİ 09.02.2013 yılında faaliyete geçmiştir.

G.4. İlgili Pazarlar

- (28) Elektrik dağıtım özelleştirmelerine ilişkin daha önce verilmiş Rekabet Kurulu kararları dikkate alınarak dosya kapsamında elektriğin ticaretinde dağıtım firmalarının konumu “ikili anlaşmalar”, “dağıtım faaliyetleri” ve “perakende faaliyetleri” olmak üzere üç ana başlık altında değerlendirilmiştir.
- (29) Bu noktada hemen belirtmek gerekir ki 14.03.2013 tarihinde kabul edilen ve 30.03.2013 tarih ve 28603 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu (6446 sayılı Kanun) ile piyasaya ilişkin yeni bir mevzuat çerçevesi çizilmiştir. Bununla birlikte işbu dosya özelinde 4628 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan değerlendirmelerin, yeni Kanun ile çizilen mevzuat ile de uyumlu olduğu ve esasa ilişkin değerlendirmeyi etkilemeyecek nitelikte olduğu görülmektedir.

G.4.1. İkili Anlaşmalara İlişkin Pazar Tanımı

- (30) İkili anlaşmaların yapıldığı piyasada kamu teşebbüsü olan Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ)’nin, mevcut en büyük toptan satıcı olarak faaliyetlerini devam ettirdiği görülmektedir. Bununla birlikte, serbestleşme ve özelleştirme sürecinin sonunda geçiş dönemi sözleşmelerinin de sona ermesiyle TETAŞ’ın payının azalacağı ve özel sektör toptan satış şirketlerinin daha aktif hale geleceği öngörülmektedir. İkili anlaşmaların arz tarafında üretim şirketleri ya da üretim şirketleriyle yaptığı anlaşmalar kapsamında kendi portföyüne sahip olan yeniden satıcı konumundaki toptan satış şirketlerinin yer aldığı, bu piyasanın (ve anlaşmaların) alıcı tarafını ise dağıtım firmaları, perakende satış firmaları ve serbest tüketicilerin oluşturduğu görülmektedir.
- (31) Elektrik sektörünün serbestleşmesi sürecinde ana hedef olan sağlıklı ve rekabetçi yapıda işleyen bir ikili anlaşmalar piyasasının oluşması açısından, devir işlemlerinde sadece günümüz pazar yapısı değil, geleceğe yönelik gelişmelerin de dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması uygun olacaktır. Bu yönüyle bakıldığında, özelleştirmeye tabi dağıtım şirketlerinin, geçiş dönemi boyunca devam edecek olan “geçiş dönemi sözleşmeleri” ile birlikte devredildiği ve söz konusu geçiş dönemi boyunca uygulanacak tarifelerin, daha özelleştirmeler öncesinden düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, geçiş dönemi sonrası serbest piyasa yapısı içerisinde, dağıtım firmaları en önemli alıcı konumunda bulunacaktır. Bu noktada, ikili anlaşmalara dayalı piyasa yapısı içinde dağıtım firmalarına yapılan satışların ayrı bir pazar olarak tanımlanarak, yoğunlaşma değerlendirmelerinde bu pazar tanımının kullanılıp kullanılmayacağı konusunda göz önüne alınması gereken ilk husus, dağıtım şirketlerinin elektrik ticaretinde mevcut durumdaki rolü ile 2013 yılından itibaren gerçekleştirilecek olan hukuki ayırıştırma sonundaki rolünün ortaya konulmasıdır.
- (32) Esas itibarıyla Rekabet Kurulu TEDAŞ’ın özelleştirilmesine ilişkin oluşturduğu 21.07.2005 tarihli Kurul Görüşü’nde; “*Geçiş döneminin sonuna kadar dağıtım faaliyetlerinin ve diğer elektrik piyasası faaliyetlerinin hukuki olarak ayırıştırılmasının Rekabet Kurulu’nun nihai izin koşulu olduğu*” hükmüne yer vermiştir. Dolayısıyla, dağıtım faaliyetlerinin diğer piyasa faaliyetlerinden hukuki olarak ayırıştırılması koşul olarak ortaya konulmuştur. Devam eden süreçte ise 2008 yılında yapılan Kanun değişikliği ile birlikte, Rekabet Kurulunun görüşünde dile getirdiği ayırıştırma koşulu 4628 sayılı Kanun’un “*Lisans Genel Esasları ve Türleri*” başlıklı 3. maddesine; “*Dağıtım şirketleri, tanımlanan bu faaliyetler dışında piyasada başka bir faaliyette bulunamaz. (Ek cümle: 9/7/2008-5784/3. md.) Dağıtım şirketleri, üretim ve perakende satış faaliyetlerini, 1/1/2013 tarihinden itibaren ancak ayrı tüzel kişilikler altında yürütürler.*” şeklinde eklenmiştir.

13-21/285-136

- (33) Anılan hükme dayanarak 12.09.2012 tarih ve 4019 sayılı EPDK Kararı ile dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin dağıtım şirketleri tarafından 01.01.2013 tarihinden itibaren ayrı tüzel kişilikler altında yürütülmesine ilişkin "Dağıtım Ve Perakende Satış Faaliyetlerinin Hukuki Ayırıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar" kabul edilmiş ve 27.09.2012 tarih ve 28424 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6446 sayılı Kanun'da da bu çerçevede dağıtım ve perakende faaliyetlerinin hukuki olarak ayırıştırılmasına ilişkin düzenleme korunmuştur.
- (34) Bu çerçevede, sektörün gelişiminde dağıtım şirketlerinin mevcut durumdaki gibi büyük alıcılar olmayacağı, alıcıların 2013 itibarıyla bu dağıtım şirketleri ile aynı kontrol yapısı içerisinde olan ancak hukuki olarak ayırıştırılmış perakende şirketleri olacağı, perakende şirketleri bakımından serbest piyasa ortamında bölgeler arası ticaret kısıtlaması olmayacağından hareketle bölgesel tanımlar yapılamayacağı ve rekabetçi yapı içerisinde gelişen süreçte, bugün yapılacak olan "sadece dağıtım firmalarına yapılan toptan satışlara" ilişkin bir tanımlamanın anlamını yitireceği öngörülebilmektedir. Bununla birlikte, serbestleşmeye ve perakende seviyesinde rekabetin oluşturulmasına yönelik başka ülke tecrübeleri de göstermektedir ki, teorik olarak ve mevzuat açısından, bölgeler arası alım satım ve serbest tüketicilere ilişkin limitlerin azaltılması ya da kaldırılmasıyla rekabetçi alt yapı oluşturulsa da, fiili olarak rekabetçi yapıya ulaşmanın önündeki önemli engellerden biri; yerleşik dağıtım firmalarının (*incumbents*) geleneksel olarak münhasıran satış yaptıkları kapatılmış tüketicilerin (*captive customers*), tedarikçisini seçme şansına sahip olduktan sonra dahi yerleşik dağıtım firmasından ya da bu firmayla aynı ekonomik bütünlük içerisindeki perakende satış firmasından alım yapmaya devam etmeleri, dolayısıyla, söz konusu dağıtım bölgesine diğer tedarikçi firmaların girmemeleri ya da girememeleridir. Bu durumun sebeplerinden biri, tüketicilerin serbestleşmiş ve rekabetçi bir elektrik piyasası kültürüne geçişte zorlanması olarak gösterilirken; diğeri de, yerleşik dağıtım firmasının serbestleşme öncesi dönemden gelen avantajlarıdır.
- (35) Bu nedenle, 2013 yılından itibaren hukuki ayırıştırma kapsamında perakende faaliyetlerini ayrı tüzel kişilik altında sürdürecekseler de, mevcut özelleştirmeler kapsamında alıcıların, sadece teknik olarak dağıtım faaliyetlerini değil, geçiş döneminde münhasıran satış yapacakları müşterileri de devraldıkları ve bu bakımdan söz konusu dağıtım şirketlerinin, toptan satış pazarının alım tarafındaki en önemli oyuncular oldukları ifade edilebilir.
- (36) Bu noktada, toptan satış pazarına ilişkin olarak ortaya çıkan yeni soru, dağıtım firmalarına yapılan satışlarla, nihai tüketici konumunda olan serbest tüketicilere yapılan satışların birbirinden ayrı tanımlanması gerekliliğine ilişkindir. Esas itibarıyla, her iki grupta da yapılan ikili anlaşmalar toptan satış pazarı içine alınabilirse de, talep yapıları itibarıyla dağıtım şirketlerinin ayrı olarak ele alınması daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Bu yönde yapılacak bir değerlendirmede, sektörün mevcut yapısı, sağlıklı bir gösterge olmaktan uzaktır. Mevcut yapıda, farklı tüzel kişilikler olmakla birlikte dağıtım şirketlerinin geçiş dönemi boyunca sürecek olan Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) ve TETAŞ ile yapılmış enerji alım anlaşmaları bulunduğu ve nihai tüketiciye yapacakları satışların da düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Serbest tüketiciler açısından bakıldığında; geçmişte üreticilerle ikili anlaşmaları bulunan serbest tüketicilerin 2006 yılında dengeleme piyasasının işlemeye başlaması ve piyasanın henüz oturmamış olması (gerekli likidite, sağlıklı fiyat oluşumu, belli dönemlerde önemli ölçüde dengesizlikler) kaynaklı olarak alımlarını dağıtım firmalarından yapmak durumunda kalabildikleri, dolayısıyla toptan satış pazarı kapsamında alıcı tarafında büyük nihai tüketicilerin bulunduğu pazarın bir hayli daraldığı anlaşılmaktadır.
- (37) Mevcut durum böyle olmakla birlikte sektörün iyi işleyen rekabetçi bir yapıya kavuşması halinde de dağıtım firmalarının (ya da bu firmalarla aynı ekonomik bütünlük içinde yer

13-21/285-136

alacak olan perakende satış firmalarının) büyük nihai tüketicilerden ayrılması gerekebilir. Şöyle ki; dağıtım firmaları mevcut durumda münhasıran sahip oldukları tüketici portföyüyle, toptan satış pazarında alıcı olan diğer büyük tüketicilerden tamamen farklı bir talep yapısına sahiptir.

- (38) Bu noktada, her ne kadar geçiş dönemi sonrasında mevcut sözleşmeler ortadan kalkacak ve ayrıca dağıtım şirketleri de 2013 yılından itibaren hukuki ayrıştırmayı gerçekleştirecek olsa da, ileride oluşacak sağlıklı bir elektrik piyasası için, mevcut durumda yapılacak dağıtım özelleştirmeleri açısından, dağıtım şirketlerine yapılan satışların ayrı bir pazar olarak tanımlanmasının yerinde olacağı kanaatine varılmıştır. İkili anlaşmalar seviyesi dikkate alınarak tanımlanan bu pazara ilişkin ilgili coğrafi pazar ise “Türkiye” olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, bu yönde yapılacak en dar pazar tanımının dahi sonucu değiştirmiyor olması nedeniyle, toptan satışlara ilişkin olarak dosya kapsamında nihai bir pazar tanımı yapılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

G.4.2. Dağıtım Faaliyetlerine İlişkin Pazar Tanımı

- (39) Özelleştirme işlemine konu dağıtım bölgelerinde faaliyet göstermekte olan dağıtım şirketleri, elektriğin dağıtımı ve perakende satışı ile perakende satış hizmeti faaliyetleri ile iştigal etmektedir. Bu faaliyetler kısaca şu şekilde tanımlanabilir:
- *Dağıtım*: Elektrik enerjisinin gerilim seviyesi 36 kV ve altındaki hatlar üzerinden nakli.
 - *Perakende satış*: Elektriğin tüketicilere satışı.
- (40) Söz konusu faaliyetlerden dağıtım faaliyeti, alçak gerilimli elektrik taşıyan kablolardan oluşan yeni bir dağıtım şebekesinin kurulmasına ilişkin zorluklar ve yüksek yatırım maliyetleri sebebiyle doğal tekel niteliği taşımakta olup; her bir bölgedeki dağıtım şirketi tarafından münhasıran yerine getirilmektedir. Bu bakımdan elektrik pazarının, dağıtım seviyesini oluşturan “elektrik dağıtım hizmeti pazarı”nın diğer seviyelerinden farklı bir ürün pazarı olarak tanımlanması gerekmektedir.
- (41) Strateji Belgesi ile dağıtım özelleştirmeleri sürecinde coğrafi yapı, işletme koşulları, enerji bilançoları, teknik/mali özellikler ve mevcut hukuki yapı (geçmiş dönemde imzalanmış ve geçerliliği devam eden “mevcut sözleşmeler”) dikkate alınarak 21 adet elektrik dağıtım bölgesi oluşturulması öngörülmüş olduğundan elektrik dağıtım hizmetleri açısından her bir dağıtım bölgesi ayrı bir ilgili coğrafi pazar olarak kabul edilmiştir. Bildirime konu işlem kapsamında belirlenen dağıtım bölgesi *Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak* illerini kapsamaktadır.

G.4.3. Perakende Faaliyetlerine İlişkin Pazar Tanımı

- (42) Elektriğin perakende satışı, nihai tüketicilere satışları kapsamaktadır. Perakende satışlara ilişkin piyasa esas itibarıyla sadece dağıtım şirketleri ve henüz piyasada bulunmayan perakende şirketlerinin satış yapabildikleri serbest olmayan tüketiciler ile, tedarikçisini seçebilme şansına sahip olan serbest tüketicilerden oluşmaktadır. Bu noktada, mevzuattan kaynaklanan bu durum dikkate alınarak piyasanın, serbest tüketicilere ve serbest olmayan tüketicilere satışlar olarak ayrılması doğru olmayacaktır. Şöyle ki; serbest tüketici limiti EPDK tarafından belirlenmekte olup, limitin zaman içinde düşürülmesi hedeflenmektedir. Dolayısıyla, serbest tüketici limitinin sifıra indiği andan itibaren tüm tüketiciler, mevzuat açısından serbest tüketici olarak kabul edilecektir. Bu nedenle, ilgili pazar tanımı açısından ileriye dönük bir değerlendirmede, mevzuat açısından serbest olan ve olmayan tüketiciler arasındaki ayırmadan ziyade, tüketicilerin, büyüklük, iletim hattına doğrudan bağlı olmak ve benzeri özellikleri bakımından yapılabilecek ayrımlar önem kazanmaktadır. Pazarın rekabete açılmışlık seviyesi ve daha da önemlisi, işleyen bir rekabetçi piyasa yapısının gerçekleşme seviyesine göre,

13-21/285-136

küçük ölçekli endüstriyel tüketiciler ile hanehalkının da ayrı pazar olarak kabul edilmesi mümkün olmakla birlikte, mevcut yapıda böyle bir ayrıma gidilmesine gerek görülmemiştir. Bu çerçevede, ilgili ürün pazarı *“hanehalkları ile küçük ölçekli endüstriyel/ticari tüketicilere yapılan perakende satışlar”* şeklinde belirlenmiştir.

- (43) Perakende elektrik satışı ve hizmeti açısından bakıldığında, Strateji Belgesi ile getirilen kural gereği, her bir dağıtım bölgesindeki serbest olmayan tüketicilere perakende elektrik satışının, münhasıran bölgedeki dağıtım şirketi tarafından yapılması öngörülmektedir. Bu anlamda, özelleştirilmesi düşünülen bölgelerdeki serbest olmayan tüketicilerin alternatif temin kaynağı bulunmamaktadır. Serbest olmayan tüketicilerin, Türkiye toplam tüketiminin oldukça büyük bir bölümünü oluşturduğu ve bu tüketicilerin, tarife kapsamında, sadece kendi bölgelerindeki dağıtım şirketlerinden alım yapabildikleri dikkate alındığında, bir dağıtım bölgesindeki perakende satış ve hizmetinin, başka bir bölgedeki perakende satış ve hizmetinden kesin olarak ayrıldığı görülmektedir. Serbestleşmeyle birlikte perakende pazarı tamamen rekabete açılacak olsa da, bu rekabetçi dönemin özellikle başlangıç döneminde, dağıtım faaliyetlerinden kaynaklanan bölgeselliğin varlığını koruyacağı kanısı bulunmaktadır.
- (44) Bunun yanında, serbestleşme sürecinde katedilen mesafe de dikkate alınarak dinamik bir yaklaşım ile serbestleşme sürecinin tüm tüketicilerin tedarikçisini seçme hakkına sahip olduğu ve perakende satışlarda bölgesel tekellerin yerini rekabetçi bir yapıya bıraktığı elektrik piyasası oluşturma hedefi de dikkate alınmalıdır. Bu değerlendirmeler ışığında, büyük endüstriyel tüketiciler bakımından ilgili coğrafi pazarın Türkiye olduğu; küçük ölçekli tüketiciler bakımından ise mevcut mevzuat çerçevesinde bölgesel coğrafi pazarların halen söz konusu olduğu, öte yandan serbestleşme süreci dikkate alındığında serbest tüketici limitinin sifıra indirilmesiyle bu faaliyetlere ilişkin coğrafi pazarın bölgesellikten çıkıp Türkiye ölçeğine genişletilebileceği öngörülmektedir.

G.5. Eşikler Bakımından Değerlendirme

- (45) İlgili ürün pazarı olarak belirlenen dağıtım faaliyetlerinin bölgesel olarak doğal tekel niteliği taşıması nedeniyle Dicle'nin anılan pazarda %100 pazar payına sahip olduğu dikkate alındığında, tek başına bu durum sebebiyle dahi, bildirim konu devir işleminin, 1998/4 sayılı Tebliğ kapsamında alıcı taraf her kim olursa olsun Rekabet Kurulu iznine tabi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Kaldı ki, Dicle'nin 2011 yılı cirosu (.....) TL olarak gerçekleşmiş olup 1998/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen eşik üzerinde. Bu bağlamda, bildirim konu özelleştirme işlemi Rekabet Kurulunun iznine tabidir.

G.6. Teklif Sahipleri Bakımından Değerlendirme

- (46) Elektrik dağıtım özelleştirmelerine ilişkin 16.12.2010 tarih ve 10-78/1645-609 sayılı Rekabet Kurulu kararında yer alan, dağıtım şirketleri tarafından yapılan satışlar bakımından %30'luk kılavuz niteliğindeki pazar payı değerinin altında bulunan devralmalar açısından bir hâkim durum riskinin oluşmadığına yönelik değerlendirme de dikkate alınarak, bildirim konusu işlem, her bir teklif veren taraf açısından incelenmiştir.

G.6.1. İŞKAYA-DOĞU Bakımından Yapılan Değerlendirme

- (47) İŞKAYA-DOĞU'nun elektrik dağıtım faaliyetinin bulunmadığı ve elektrik üretim ve toptan satışı pazarında %(.....)'in altında pazar payına sahip olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, İŞKAYA-DOĞU'ya yapılacak muhtemel bir devir işlemi ile yatay yoğunlaşma ve/veya dikey bütünleşme açısından herhangi bir rekabet riskinin oluşmayacağı sonucuna varılmıştır.

G.6.2. ÇALIK Bakımından Yapılan Değerlendirme

- (48) ÇALIK'ın elektrik dağıtım pazarında ÇALIK YEŞİLİRMAK aracılığıyla faaliyette bulunduğu ve Dicle'yi devralması halinde dağıtım şirketleri tarafından yapılan satışlar

13-21/285-136

içerisindeki toplam pazar payının (.....)'ye ulaşacağı görülmektedir. ÖYK'nın, Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin de Çalık'a devrini onaylaması halinde teşebbüsün elektrik dağıtım pazarındaki payı 2012 yılı verilerine göre toplam %(.....)'e ulaşacaktır. Bu bağlamda, bu teklif sahibine yapılacak devir ile gerçekleşecek yoğunlaşmanın hakim durum yaratıcı nitelikte olmadığı değerlendirilmektedir.

- (49) Dikey bütünleşme açısından da Çalık'ın elektrik üretim ve toptan satış faaliyetlerinin hâkim durum yaratacak bir nitelikte olmadığı; bu teşebbüse yapılacak devir işlemi ile rekabetin bozulması riskinin ortaya çıkmayacağı anlaşılmaktadır.

G.6.3. MES-İSKUR Bakımından Yapılan Değerlendirme

- (50) MES-İSKUR'un, AKEDAŞ aracılığıyla elektrik dağıtım faaliyeti bulunmakta ve Dicle'yi devralması halinde dağıtım şirketleri tarafından yapılan satışlar içerisindeki toplam pazar payı (.....)'e ulaşmaktadır. Bu bağlamda, bu teklif sahibine yapılacak devir ile gerçekleşecek yoğunlaşmanın hakim durum yaratıcı nitelikte olmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca, MES-İSKUR'un elektrik üretim faaliyetleri ile Türkiye tüketiminin %(.....)'ünü karşıladığı dikkate alındığında, dikey bütünleşme kapsamında da herhangi bir rekabet riskinin oluşmayacağı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (51) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;
- a) Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin %100 oranında hissesinin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi kapsamında, bahse konu hisselerin
- İş-kaya İnş. San. ve Tic. A.Ş.- Doğu Hattı Enerji Yatırım San. ve Tic. A.Ş. Ortak Girişim Grubu veya
 - Çalık Enerji San. ve Tic. A.Ş veya
 - Mes Yağ ve Gıda San. ve Tic. A.Ş. – İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş. Ortak Girişim Grubu
- tarafından devralınması işleminin, 4054 sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun"un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 1998/4 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna;
- b) Adı geçen teklif sahiplerinden herhangi biri tarafından gerçekleştirilecek muhtemel devralma işlemi sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığına
- OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.